

VIEDOKĻI

Mēs visi esam atbildīgi par valsti – ne tikai tiesi

Ritums ROZENBERGS

Latvijas tiesu vara uzņēmusi kursu uz ciešāku komunikāciju ar sabiedrību, izmantojot plašsaziņas līdzekļu starpniecību. Tiesneši solās būt atvērtāki un plašāk skaidrot savus nolēmus.

Gan tiesneši, gan žurnālisti darbojas vienā kultūrtelpā ar saviem paradumiem, tikumiem un netikumiem; abām pusēm ir savi vērojumi un secinājumi gan par notiekošo tiesu sistēmā, gan par komunikāciju ar sabiedrību – par šīm un citām tēmām tika spriests pēc Tiesību zinātņu pētniecības institūta valdes priekšsēdētāja, profesora, *Dr. iur.* Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekļa Ringolda Baloža iniciatīvas notikušajā diskusijā. Tajā piedalījās R. Balodis, Augstākās tiesas senatores Dace Mīta un Dzintra Balta, kā arī *Neatkarīgā*.

R. Balodis: – Turpinot nule kā pie lasītājiem nonākušajā grāmatā *Tiesas un mediju komunikācija* aizsākt tematiku, vēlos akcentēt sekojošo: ja tiesa strupi komunicē ar žurnālistiem, sabiedrībā par tiesu veidojas negatīvs viedoklis. Lai gan atbildība par sekmīgu komunikāciju gulstas kā uz tiesu, tā plašsaziņas līdzekļiem, tieši konkrētais tiesnesis ir tas, kurš uzsāk veidot tiesu ziņu. Komunikācijai starp tiesu varu un sabiedrību būtu jānotiek pastāvīgi. Šai ziņā Latvijā ir labas iestādes. Piemēram, Augstākā tiesa sniedza izsmelto komentāru pēc ģenerālprokurora Ērika Kalnmeiera lietas izskatīšanas. Es šeit neapspriedīšu tiesnešu secinājumus, bet gan komunikācijas veidu. Šis piemērs apliecināja, ka tiesu vara ir atradusi veidu, kā runāt ar sabiedrību. Kā šajā grāmatā ir minējis Satversmes tiesas tiesnesis Jānis Neimanis, sabiedrības komunikācija ar tiesu ir viena no sabiedrības kultūras sastāvdaļām. Tas bija viens no iemesliem, kādēļ grāmatas atvēršanā mēs akcentu likām nevis uz justīcijas amatpersonām, lūdzot uzrunas teikt kultūras ministram, taču neaicinot to darīt Augstākās tiesas priekšsēdētājam vai tieslietu ministram.

Neatkarīgā: – Tiesnese Dace Mīta grāmatā *Tiesas un mediju komunikācija* cita starpā norāda, ka «tiesu vara ir izvirzījusi mērķi ar aktīvāku komunikāciju paaugstināt tiesu varas autoritāti. Tas darīts, apzinoties arī tiesu varas būtisko lomu tiesiskās valsts funkcionēšanā». No tā varam secināt, ka tiesu vara ir gatava aktīvāk un drošsirdīgāk komunicēt un nebaidīties runāt, par ko politiķi un amatpersonas ne pārāk vēlas runāt. Piemēram, par tieslietu ministra konfliktu ar tiesu varu. Daudzi grāmatas atvēršanā bija izbrīnīti, ka pasākumu ar savu klātbūtni pagodinājis pat Valsts prezidents, taču ne mīņas no tieslietu ministra.

R. Balodis: – Klau, tā diskutējot, mēs ieslēgsim politiskā purvā, taču atkārtoti, ka grāmatas projekts akcentu lika uz starpdisciplināru tematiku, dodot priekšroku medijiem. Atbildot uz jūsu jautājumu par Tieslietu ministru, jā, viņš tika aicināts uz grāmatas prezentāciju, un Valsts prezidenta Egila Levita klātbūtne bija vairāk nekā pašsaprotama, jo viņš ir viens no grāmatas autoriem, kuru, starp citu, aicināju izteikt savas domas vēl gadu iepriekš, pirms viņš kļuva par mūsu valsts galvu. Grāmatā nav runa tikai par tiesas lomu komunikācijā, bet arī par izglītotiem žurnālistiem, kuri spēj noformulēt jautājumus, nevis ar mikrofonu izlec no stūra, prasot apstulbušam tiesnesim par izskatāmām lietām. Šajā diskusijā mēs pieturēsimies pie absolūti apolītiskām vadlīnijām.

Tiesneši ir juristi, kuru galvenais uzstādījums ir taisnīgi spriest tiesu. Viņu uzdevums ir procesā nonākt līdz taisnīgam rezultātam. Līdz šim galvenais bija taisnīgs spriedums, nevis – kā pēc tam par to pastāstīt. Pēdējā laikā tehnoloģiju attīstība plašsaziņas līdzekļos spiež arī tiesu sniegt skaidrojumu par spriedumu, lai tas būtu saprotams. Bieži vien mediji ir tie, kas attiecīgo darbu padara par nozīmīgu, svarīgu jeb tieši pretēji nesvarīgu. Svarīga kļūst arī tiesu nolēmuma saprotama izskaidrošana. Tiesai labi izskatīties sabiedrības acīs kļūst aizvien aktuālāk, jo uzskats, ka valstī tiek respektēts taisnīgums, ir fundamentāls valsts pastāvēšanas jautājums. Ja sabiedrība neticēs, ka tiesa tiek spriesta taisnīgi, tad kāpēc gan šāda valsts būtu jāsargā?

Neatkarīgā: – Ja tiesnesis ierodas tiesas zālē ar izspūrušiem matiem, kājas ieāvis kedās, tas vēl nebūtu tas trakākais, maz kas tiesnesim dzīvē gadījies. Bet, ja tiesnesis nespēj noslēpt savu nepatiku pret kādu no pusēm, tad tas gan vairs nav labi. Ko man kā žurnālistam šajā situācijā darīt? Es to aprakstu, pastāstu sabiedrībai, ko es redzu, kas tur tiesas zālē notiek. Pastāstu, ka tiesnesis noraida gandrīz visus vienas puses lūgumus, viņu iesniegtos pierādījumus, noraida pieteiktos lieciniekus, neļauj paust viedokli. Es izdaru secinājumu, ka tiesnesis jau pirms sprieduma ir nosvēries par labu vienai no pusēm. Vai pēc sprieduma būtu viņam jēgas vaicāt – kāpēc tu tā darīji? Viņš atbildēs – tā bija mana tiesneša brīva griba, rīkojos atbilstoši likumam. Pieļauju, ka par šādiem gadījumiem ētikas komisija sūdzības ir saņēmusi?

D. Mīta: – Pirmkārt, tiesnesim ir prasība spriest tiesu objektīvi.
Neatkarīgā: – To, kā jābūt, mēs zinām. Bet kā notiek dzīvē?
D. Mīta: – Tā tam arī vajadzētu būt, un tā tam ir jāizskatās. Ja tiesneša rīcība nešķiet objektīva, jāskatās, vai tas ir tiesneša profesionālās ētikas jautājums vai likuma pārkāpums.
Neatkarīgā: – Bet to jau var izvērtēt tikai paši tiesneši. Procesa dalībnieki vai tā vērotāji jau tur neko nevar ietekmēt.
D. Mīta: – Kādēļ ne? Pārsvārā jau tieši procesa dalībnieki vērsas Tiesnešu ētikas komisijā. Komisijai ir pieejami tiesas sēžu audioieraksti. Ir iespējams noklausīties, kas tiesas sēdē ir noticis. Piemēram, reiz mēs ētikas komisijā klausījāmies ierakstu un secinājām – jā,

nāts uz grāmatas prezentāciju, un Valsts prezidenta Egila Levita klātbūtne bija vairāk nekā pašsaprotama, jo viņš ir viens no grāmatas autoriem, kuru, starp citu, aicināju izteikt savas domas vēl gadu iepriekš, pirms viņš kļuva par mūsu valsts galvu. Grāmatā nav runa tikai par tiesas lomu komunikācijā, bet arī par izglītotiem žurnālistiem, kuri spēj noformulēt jautājumus, nevis ar mikrofonu izlec no stūra, prasot apstulbušam tiesnesim par izskatāmām lietām. Šajā diskusijā mēs pieturēsimies pie absolūti apolītiskām vadlīnijām.

Tiesneši ir juristi, kuru galvenais uzstādījums ir taisnīgi spriest tiesu. Viņu uzdevums ir procesā nonākt līdz taisnīgam rezultātam. Līdz šim galvenais bija taisnīgs spriedums, nevis – kā pēc tam par to pastāstīt. Pēdējā laikā tehnoloģiju attīstība plašsaziņas līdzekļos spiež arī tiesu sniegt skaidrojumu par spriedumu, lai tas būtu saprotams. Bieži vien mediji ir tie, kas attiecīgo darbu padara par nozīmīgu, svarīgu jeb tieši pretēji nesvarīgu. Svarīga kļūst arī tiesu nolēmuma saprotama izskaidrošana. Tiesai labi izskatīties sabiedrības acīs kļūst aizvien aktuālāk, jo uzskats, ka valstī tiek respektēts taisnīgums, ir fundamentāls valsts pastāvēšanas jautājums. Ja sabiedrība neticēs, ka tiesa tiek spriesta taisnīgi, tad kāpēc gan šāda valsts būtu jāsargā?

Neatkarīgā: – Ja tiesnesis ierodas tiesas zālē ar izspūrušiem matiem, kājas ieāvis kedās, tas vēl nebūtu tas trakākais, maz kas tiesnesim dzīvē gadījies. Bet, ja tiesnesis nespēj noslēpt savu nepatiku pret kādu no pusēm, tad tas gan vairs nav labi. Ko man kā žurnālistam šajā situācijā darīt? Es to aprakstu, pastāstu sabiedrībai, ko es redzu, kas tur tiesas zālē notiek. Pastāstu, ka tiesnesis noraida gandrīz visus vienas puses lūgumus, viņu iesniegtos pierādījumus, noraida pieteiktos lieciniekus, neļauj paust viedokli. Es izdaru secinājumu, ka tiesnesis jau pirms sprieduma ir nosvēries par labu vienai no pusēm. Vai pēc sprieduma būtu viņam jēgas vaicāt – kāpēc tu tā darīji? Viņš atbildēs – tā bija mana tiesneša brīva griba, rīkojos atbilstoši likumam. Pieļauju, ka par šādiem gadījumiem ētikas komisija sūdzības ir saņēmusi?

MĒS VĒLAMIES sabiedrībai izskaidrot norises tiesu sistēmā, lai paceltu tiesu varas autoritāti, lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos valstij kopumā, saka AT senatores (no kreisās) Dace Mīta, Dzintra Balta un Tiesību zinātņu pētniecības institūta valdes priekšsēdētājs Ringolds Balodis

tiesām, tiesneša tonis nebija neitrāls. Pret vienu no pusēm tas bija skarbāks. Atminos, ka ētikas komisijā pats tiesnesis arī noklausījās ierakstu un bija pārsteigts. Viņš teica – jā, patiesi, mans tonis ir skarbs, paldies, ka man bija šī iespēja to dzirdēt, turpmāk es par to piedomāšu. Tādēļ es aicinātu jebkuru tiesneša rīcību, kas varbūt nešķiet veikta profesionāli, neuzskatīt par ļaunprātību. Ja ir aizdomas, ka tiesa netiek spriesta objektīvi, ir procesuālie mehānismi, piemēram, pieteikt noraidījumu tiesnešiem. Tas tiks izskatīts. Ja tas ir ētikas jautājums, sūdzība nonāks ētikas komisijā. Žurnālistiem arī ir savi mehānismi, un tie jau netiek noliegti.

Dz. Balta: – Tas patiesībā ir profesijas jautājums. Par to mēs arvien vairāk arī paši runājam. Ja vēsturiski tiesnesim par galveno prasmi tika uzskatīta spēja rakstveidā motivēt gala nolēmumu, tad tagad mēs arvien vairāk runājam par to, ka tiesnesim ir jābūt gan personīgām un sociālām prasmēm, kas neaprobežojas tikai un vienīgi ar labām likumu zināšanām un labu lēmumu tekstu uzrakstīšanu. Šobrīd tas tiek aktualizēts darbā pie jauno tiesnešu atlases kārtības, ko noteiks Tieslietu padome. Tiesnesis nav tikai rakstītājs. Viņam jāspēj sevi analizēt un jāspēj turpināt mācīties. Kā jebkurš cilvēks, arī tiesnesis kļūdās, bet tiesnesim ir jāspēj savu kļūdu izanalizēt un to novērst.

Neatkarīgā: – Kāda ētikas komisijā ir ierastā prakse risināt šādus jautājumus? Jūs taču vaicājat tiesnesim, ko viņš pats par to domā?

D. Mīta: – Jā! Vienmēr!
Neatkarīgā: – Kāda ir tiesnešu reakcija? Vai kāds pēc sarunām ētikas komisijā spiests atvadīties no amata?

D. Mīta: – Tādēļ neviens no amata nav bijis spiests atvadīties.

Dz. Balta: – Tiesneši ir ļoti dažādi. Daļa, noklausoties audioierakstu, uztver notikušo, to saprot un apņemas strādāt ar sevi, lai

tamlīdzīgas lietas neatkārtotos. Gadās arī kāds, kuram labākā aizsardzība ir uzbrukums. Ir arī kāds ļoti rets gadījums bijis, kad notikušo nesaprot. Jau nāksana uz komisiju un notikušā pārrunāšana tiesnesim ir liels pārbaudījums, kas viņam liek pārdomāt.

R. Balodis: – Manuprāt, tiesnesim tas, protams, rada ciešanas – es, vienlīdzīgākais starp vienlīdzīgākajiem, un tagad man jānāk uz komisiju un jātaisnojas. Pieļauju, ka atkārtoti neviens nevēlas turp iet un taisnoties.

Neatkarīgā: – Mēdz būt arī tā, ka tiesnesis pieņem lēmumu par kādu no pušu lūgumiem, to nemotivējot, atsaucoties vien uz likuma pantu. Viena lieta, ko par to domā procesa dalībnieki, bet klausītājos tas raisa neizpratni, kam seko šaubas un aizdomas par tiesneša objektivitāti. Kādēļ tiesneši tā rīkojas?

Dz. Balta: – Jūs jautājumu noformulējāt ļoti abstrakti, un tādēļ ir ļoti grūti izdarīt secinājumus. Piemēram, ja likuma norma noteic pienākumu iesniegt dokumentus noteiktā termiņā, kas lietas dalībniekiem ir zināms, bet termiņu nokavē, tad, atsakot pieņemt dokumentus pēc termiņa beigām, pietiek ar atsauci uz šo likuma pantu. Var būt cita situācija – motivācija parādīties gala nolēmumā, kurā tiks paskaidrots, kāpēc lūgums tika noraidīts. Pat ja motivācija neizskan skaļi, tā noteikti ir. Tas jau ir tiesneša profesionalitātes jautājums, kurā brīdī motivācijai ir jāizskan, kurā pietiek vien ar likuma panta pieminēšanu. Ja motivācija uzreiz neizskan, ne vienmēr tā ir kļūda. Bet, iespējams, mums – tiesnešiem – ir vērts padomāt, ko darīt, lai arī tad, kad motivācijai nav jāizskan, vērotājam no malas nerastos sajūta, ka lēmums ir nepamatots. Tā ir mūsu profesijas daļa, par ko mums ir jārunā, tai skaitā savā starpā.

Neatkarīgā: – Gan grāmatā, gan tās prezentācijā tika piemi-

nēta tiesas sprieduma saprotamība, uztveramība. Protams, juristiem jālieto specifiskie juridiskie termini, taču tas nevarētu būt šķērslis spriedumu uzrakstīt saprotamā valodā. Reizēm tas neizdodas. Kādi šķēršļi, kur problēma?

D. Mīta: – Tiesnesim, sastādot spriedumu, domu formulējums pirmām kārtām balstās profesionālajā terminoloģijā. Es piekritu, ka vajadzētu vairāk domāt arī par sprieduma uztveramību cilvēkiem, kuriem nav juridiskās izglītības.

Neatkarīgā: – Vai tikai terminos problēma? Piemēram, tiesnesis Jānis uzraksta nesaprotamu spriedumu, bet tiesnese Anna, izmantojot to pašu sarežģīto terminoloģiju, uzraksta saprotamu spriedumu. Vai man ir pamats domāt, ka tiesnesis Jānis taisīja nesaprotamu spriedumu, lai pēc tam viņu nevarētu vainot neobjektīvā lietas iztiesāšanā?

D. Mīta: – Tādās kategorijās es jums nemāku atbildēt. Es nekad nebiju iedomājusies, ka tā varētu darīt. Lasot zemāku instanču tiesas spriedumus, man nav radies iespaids, ka ir apzināti kaut kas mudzināts. Augstākajā tiesā mēs nolēmumus pieņemam koleģiāli. Bet gadās arī situācijas, kad tu esi uzrakstījis, kā pašam šķiet, skaidri saprotamu domu, bet kolēģis kādu niānsi no šīs domas ir sapratis savādāk. Šādā gadījumā doma tiek pārformulēta. Var pieņemt, ka, ja trīs tiesneši uzrakstīto saprot vienādi, tad to sapratis arī plašāks cilvēku loks.

Dz. Balta: – Jaunprātība noteikti ne. Varbūt kādreiz kāds jautājums tiek skatīts šaurāk, nav redzēta kopbilde un kaut kas varbūt nav izprasts. Par šiem jautājumiem Tiesnešu mācību centrā notiek semināri. Mēs ar kolēģiem esam apsprieduši arī vienu piemēru. Anglijas tiesnesis ir izšķīris ģimenes strīdu un noteicis, pie kura no vecākiem bērnam ir jādzīvo. Tiesnesis uzraksta juridisko spriedumu un bērnam atsevišķā vēstulē uz-

Ja, bet arī žurnālisti

raksta, kāpēc viņš tā ir lēmis. Tas ir brīnišķīgs piemērs, kurš norāda uz to, ka var būt situācijas, kad nepieciešami divi dokumenti. Tiešā veidā mēs to savā sistēmā nevaram iedzīvīnāt, bet varbūt ir vērts par to diskutēt un padomāt, ka spriedumu varētu papildināt saprotama relize vai lietas skaidrojumu.

Neatkarīgā: – Bet juridiskais spēks jau ir tikai spriedumam, nevis papildu skaidrojumam vai vēstulei?

Dz. Balta: – Nernāku teikt, kā tas bija pieminētajā Anglijas gadījumā. Latvijas apstākļos relize ir sprieduma jeb juridiski sarežģīta teksta kopsavilkums. Taču rakstīt relizes vai veikt skaidrojumu nevar būt tiesneša obligātais pienākums. Tiesneša profesionālais pienākums ir labi izdarīt savu darbu – izšķirt strīdu, iztiesāt lietu.

D. Mīta: – Tādēļ Tiesu komunikācijas stratēģijā ieteikuma formā pausts, ka tiesnesis pats skaidro savu nolēmumu, jo viņš to var izdarīt vislabāk. Jums gan ir jāsaprot, ka ne visi tiesneši tam ir gatavi. Šobrīd regulējums ir tāds, ka tiesu sistēmā ir jābūt kādam, kurš sniedz šo skaidrojumu. Tādēļ tiesās ir izveidots jauns institūts – runas personas. Ja tiesnesis pasaka: nē, neesmu gatavs runāt televīzijas kameru priekšā, tad tiesā ir persona, kura var atbildēt uz jautājumiem. Ja sabiedrībai rodas jautājumi, svarīgi nodrošināt, ka no tiesu varas ir atbilde.

R. Balodis: – Reizēm šī komunikācija atkarīga ne tikai no tiesneša, bet arī no konkrētās situācijas. Tā, piemēram, pēc grāmatas *Tiesāšanās kā ķēķis* daži no maniem studiju biedriem, kas bija tiesneši, vairs neapmeklēja kursa salidojumus, kļuvi visai atturīgi saziņā. Arī modernās tehnoloģijas veicina atsvešināšanos. Nevienam no tiesnešiem pēc iziešanas sabiedrībā nevēlas tikt atspoguļots sociālajos tīklos divdomīgā izskatā vai pozā. Bet jebkurā gadījumā būtu tikai apsveicami, ja tiesneši rastu iespējas paust viedokli par savu spriedumu.

Dz. Balta: – Vēl viens faktors – žurnālistam informāciju vajag ļoti ātri, bet tiesnesis ir pieradis apdomāt savu sakāmo, to izsvērt un tikai tad teikt. Rodas laika šķirtne, nesatīksšanās. Nesatīksšanās notiek arī tad, ja mērķis katram mazliet cits. Vienam vajag skaļāku virsrakstu un tiesnesi kā kūkai putukrējumu vai odziņu garnējumam. Bet tiesnesis vēlas izskaidrot. Skaidrojumu viņš neredz kā putukrējumu, bet gan kā pamatēdienu. Žurnālisti pasniedz putukrējumu, bet nepastāsta stāstu. Tad tiesnesis saka – «izrāva manu teikto no konteksta».

R. Balodis: – Piemērs. Pirms vairākiem gadiem *Nekā personīga* sižeta rādīja, ka iet pa koridoru Andris Šķēle. No stūra ar mikrofonu rokās izlec žurnālists Ansis Pūpols un sāk viņu intervēt. Šķēle atbild – vai tiešām nevarēji normāli sarunāt tikšanos, un es būtu visu izskaidrojis, tagad neko nestāstīšu. Televīzijā tiek parādīts, ka Šķēle atsakās runāt, un tam pa vidu traucēsmes mūzika. Ja žurnālistam ir uzstādījums uztaisīt kaut ko dzelteni, tad viņš to tāpat izdarīs, un tiesnesis tiks atbilstoši atspoguļots

tā, ka viņam, vakarā pārrodoties mājās, pat kakis neļaus sevi paglaudīt. Lūk, kas notiek pēc šādiem žurnālistu meistardarbjiem.

D. Mīta: – Bijuši gadījumi – mēs mudinām tiesnesi runāt ar žurnālistiem, bet viņš atbild, ka viņam ir bijusi neveiksmīga pieredze, kad komentējis situāciju, tomēr rezultātā bijusi vilšanās. To, ko tiesnesis uzskatījis par būtiskāko, medijs nav atspoguļojis.

Neatkarīgā: – Elektroniskie mediji nespēj atspoguļot izskaidrojumu. To neļauj formāts.

R. Balodis: – Sabiedrībā zūd pieprasījums pēc sarežģītu lietu analīzes, bet ir pieprasījums pēc virsraksta. Notiek totāla primitivizēšanās. Un informācijas pārplūdinātā publiskā telpā ir viegli ar īsiem, trāpīgiem virsrakstiem, kādu «notiesāt» pirms tiesas, kas var notikt pēc daudziem gadiem.

Neatkarīgā: – Arī tehnoloģijas pieprasa vēstījumu ne garāku par 140 zīmēm.

Dz. Balta: – Man tieši elektroniskie mediji rada vēlmi pretim redzēt dzīvu cilvēku. Šajos medijos zudis tas, ko es vēlētos saņemt. Tad jau labāk lasu grāmatu.

Neatkarīgā: – Pirms daudziem gadiem avīzēs tika aprakstīti un analizēti pirmstiesas un tiesu procesi. Šis žanrs šobrīd ir zudis.

R. Balodis: – Nav pieprasījuma.

Neatkarīgā: – Privātajiem un, iespējams, arī valsts finansētajiem nav iespēju algot žurnālistu, kurš nodarbotos ar procesu analīzi un to atspoguļošanu.

Dz. Balta: – Jārunā arī par žurnālistikas kvalitāti. To mēs diskusējām ar medijiem esam atzinuši.

Neatkarīgā: – Grāmatā tiesneses Mītas publikācijā lasāms teikums: «Komunikācijas stratēģijā ir ietverta ideja, ka jārunā ir arī sarežģītās situācijās.»

D. Mīta: – Protams, ka jārunā!

Dz. Balta: – Stāsts ir par atbildību. Mēs visi esam atbildīgi par valsti, ne tikai tiesa, arī žurnālisti. Ja mēs nākam kopā un par to runājam, tad jau ir cerība. Atbildība jāpazīnās abām pusēm.

D. Mīta: – Tiesneši ir pieņēmuši ideju, ka saruna ar sabiedrību ir profesijas sastāvdaļa ne jau tādēļ, lai tikai apmierinātu sabiedrības interesi par to, kas notiek tiesā. Mērķi ir daudz plašāki. Pētījumi apliecina, ka uzticēšanās tiesu varai ir ļoti cieši saistīta ar uzticēšanos valstij kopumā, un mēs, tiesu vara, apzināmies šo atbildību. Mēs vēlamies sabiedrībai izskaidrot norises tiesu sistēmā, lai paceltu tiesu varas autoritāti, lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos valstij kopumā. Nesaku, ka tiesu sistēmā viss ir kārtībā. Bet nav arī pamata tik lielai neuzticībai tiesu varai, kā to norāda sabiedriskās aptaujas.

R. Balodis: – Grāmatā publicēts SKDS pētījums, kurā analizēti uzticības un neuzticības aspekti tiesām. Secināts, ka neuzticību pauž vai nu cilvēki, kuri nav bijuši saistīti ar tiesu varu, vai ir kā citādi subjektīvi ietekmēti. Balstoties uz pētījumu rezultātiem un citām zināšanām, secinu, ka Latvijas tiesu vara ir uz pareizā ceļa. ■

Pilnu interviju lasiet www.nra.lv

Viktors AVOTIŅŠ

TRIS
DOMU
GRAUDI

● Mediķu protesti. Man rados un draugos ir visai daudz ārstu un skolotāju, taču – esmu kategoriski pret to, ka viņu protesti kaut mazākajā mērā skar pacientus vai bērnus. Bet pašsaprotami – varai jābūt vismaz tik daudz godaprāta, lai pildītu pašas pieņemtus likumus.

● Manuprāt, tā sauktās novadu vai administratīvi teritoriālās reformas (ATR) iniciatori joprojām nespēj profesionāli, konkrēti un kaut cik aptveroši pamatot, kādu labumu no šīs ATR gūs mūsu tauta un valsts.

● Publiski tēloto *Saskaņas* un *Gods kalpot Rīgai* pašreizējo attiecību konteksts man liecina vien par to, ka šīs, lielā mērā savas vainas un attiecību dēļ atrofējušās politiskās organizācijas patlaban tiecas tik vien kā nākamajās pašvaldību vēlēšanās nepalikāt ārpus Rīgas domes opozīcijas.

Par parakstu Parīzē būs jāmaksā

Bens LATKOVSKIS

Gadās, ka cilvēks izdara kādu pavisam neievērojamu darbību, kurai tajā brīdī pat nepievērš uzmanību, taču vēlāk izrādās, ka šīs darbības dēļ visa dzīve sagriežas ar kājām gaisā.

Kad 2015. gada decembrī Parīzes klimata konferencē Latvija (VARAM ministra Kaspara Gerharda personā) kopā ar citām 195 valstīm parakstīja vienošanos par pasākumiem klimata maiņas novēršanai, lielākā Latvijas sabiedrības daļa šo ziņu uztvēra samērā vienaldzīgi. Nekādas īpašas debates nenotika arī 2017. gada februārī, kad šo dokumentu ratificēja Saeima. Cik nav visādas konvencijas un memorandi parakstīti? Viens vairāk vai mazāk? Kāda tam visam jēga? Interesantāk taču, ko Kivičs atkal sadartījis vai kā Rīgas *Dinamo* nospēlējusi, turklāt neesam jau pret zaļo domāšanu.

Atšķirība tikai tā, ka no Kiviča ākstībām vai hokejistu zaudējumiem *Gazprom* līgā patiešām ne silts, ne auksts, bet no paraksta Parīzē jau pavisam drīz mainīsies naudas kustība ikviena cilvēka bankas kontā, neatkarīgi no tā, vai pasaulē siltāk vai aukstāk. Ar to gribu teikt, ka cīņa pret klimata pārmaiņām būs finansiāli ļoti ietilpīgs pasākums (paaugstināti nodokļi vecām mašīnām būs tā mazākā daļa) un atbilstoši bezmaksas izdevumu neesamības likumam par šo projektu kādam būs jāmaksā. Savukārt atbilstoši elementārajam barības ķēdes likumam par šo projektu maksās ne jau tie, kas šajā barības ķēdē atrodas pašā augšā (lielās korporācijas un valdības), bet maksās tie, kas atrodas pašā apakšā – ierindas pilsoņi (caur dažādiem papildu nodokļiem un maksājumiem). Tas ir, mēs visi. Draudzīgi sametīsimies, lai finansētu projektu, kurus ar lielu PR

naudu izdosies uzdot par klimata draudzīgiem.

Pat negribu šajā rakstā aplūkot pašu jautājuma būtību – cik reāla ir šī klimata maiņas problēma, un vai tikai tā nav kārtējā kvazireligiģiskā kustība, kura pārņemusi pasauli un kura pēc gadiem 50 liksies tikpat dīvaina, kā mūsdienās pilnīgi absurda izskatās pirms simts gadiem par īpaši modernu uzskatītā prakse ārstēt migrēnu ar radioaktīvā rādija lampām. Abstrahēsimies no šīs sholastiskās diskusijas, jo neviens šodien nevar pateikt, cik patiesi ir pieņēmumi, ka klimata maiņa ir tieši saistīta ar cilvēku radītajiem oglekļa dioksīda izmešiem. Visas apelācijas par zinātniskumu šajā gadījumā ir nepārliecinošas, jo pats zinātniskuma jēdziens pēdējā laikā ir stipri devalvēts. Tas kļūvis par ārkārtīgi ietekmīgu mārketiņģa instrumentu, un dažādu

ka nepiekrīti Klimata maiņas koncepcijai, nozīmē apmēram to pašu, ko Džordāno Bruno laikos publiski pateikt, ka Dieva nav un Jēzus Kristus bija vienkāršs ebreju sludinātājs, kurš ar savas mācības izplatīšanu cīnījās pret romiešu okupantiem.

Piemēram, Vācijā zaļie virza Bundestāgā likumprojektu, kurš paredz kriminālatbildību par klimata maiņas noliegšanu, līdzīgi kā jau darbojas kriminālatbildība par holokausta noliegšanu. Līdz ar to atklāti spuroties preti un teikt, ka mēs «cīnā pret klimata krīzi» nepiedalāmies un labāk pastāvēsim malā, nebūtu prāta darbs, jo prakse tas nozīmētu vispārēju nosodījumu ar visai smagām sekām.

Tāpēc uzdevums jāizvirza cits. Ir jābeidz tēlot priekšzīmīgu skolēnu, kas visas ES prasības ievieš ar īpašu degsmi. Neatkarīgi no tā, cik tās Latvijai noderīgas vai kai-

Jābeidz tēlot priekšzīmīgu skolēnu, kas visas ES prasības ievieš ar īpašu degsmi

industriālo gigantu sponsorēti «pētījumi» pārplūdinā pasauli ar absolūti pretrunīgiem datiem par jebkuru dzīves jomu. Klimata jautājumi šajā ziņā nav izņēmums.

Ja var šaubīties, kas tieši izraisa klimata pārmaiņas – cilvēks vai arī no viņa darbības neatkarīgās cikliskās svārstības –, tad par to, ka viss šis projekts būs dārgs un par to visi kopā maksāsim, šaubu nav. Tāpēc tagad, kad mūsu paraksts jau ir zem Parīzes protokola, par vēl u spriedelēt, ka kaut ko varējām neparakstīt. Būsim godīgi. Latvija nav ASV, un vienalga, kurš vadītu mūsu valsti, tāpat viņš šo nolīgumu nevarētu neparakstīt. Kāpēc? Tāpēc, ka vecajā Eiropā šodien pateikt,

tīgas. Jādara gluži otrādi. Ir jāmacās no saviem vecākajiem brāļiem iekš ES un jārikojas viltīgi. Civilizētā pasaulē galvenais ir pareizi runāt un labi izskatīties (uz papīra). Tāpēc vārdos mums mēreni jāatbalsta ES iniciatīvas klimata jautājumā, bet darbos jābūt īpaši kūtriem un lēnīgiem (kā mūsu politiķi prot to darīt, kad jāpilda vietējo iezemiešu prasības). Tādā veidā mēs varētu samazināt dažādas izdevumus, kurus no mums vienalga prasīs, tāpat kā desmito tiesu baznīcai agrākos laikos. Tikai tagad tā būs modernā «klimata krīzes» baznīca, bet, ja ticam tautas pasakām, tad apmānīt baznīcu latviešiem vienmēr skaitījies varenī. ■